

Diferenciace slovanských jazyků

Hláskové změny praslovanského období (do 9. stol.): nejstarší hláskové změny češtiny vznikly ještě uvnitř praslovanského celku. Některé znaky jsou společné s ostatními západoslovanskými jazyky:

- a. metateze likvid: pův. skupiny *tort, tolt, tert, telt* > *trat, tlat, trět, tlet*

psl.	stsl.	čes.	pol.	rus.
<i>gordь</i>	<i>gradь</i>	stč. <i>grad</i> (nč. hrad)	<i>gród</i>	<i>gorod</i>
<i>golva</i>	<i>glava</i>	stč. <i>glava</i> (nč. hlava)	<i>glowa</i>	<i>golova</i>
<i>bergь</i>	<i>brěgь</i>	stč. <i>brěg</i> (nč. břeh)	<i>brzeg</i>	<i>bereg</i>
<i>melko</i>	<i>mlěko</i>	stč. <i>mlěko</i> (nč. mléko)	<i>mleko</i>	<i>moloko</i>

- b. metateze likvid: počáteční skupiny *ort-, olt-* > *rat-, lat-* nebo *rot-, lot-*

psl. *ormeno* > nč. *rameno*, psl. *ordlo* > nč. *rádlo*, psl. *orbiti* > nč. *robiti*, psl. *olkati* > nč. *lákati*, psl. *olni* > nč. *loni*, psl. *olket* > nč. *loket*

- c. skupiny *tj, kt, dj* > *c, dz* (> *z*)

psl. *svetja* > stč. *svieca* (> nč. *svíce*), psl. *noktь* > nč. *noc*, psl. *medja* > stč. *medza* (> nč. *mez*)

- d. zachování skupin *tl, dl*

čes. *pletl, vedl* x stsl. *velь, plelь*, čes. *mýdlo, sádlo* x rus. *mylo, salo*

- e. skupiny *kv, gv* nepodlehly palatalizaci

stč. *květ, gvězda* (> nč. *hvězda*) x rus. *cvět, zvězda, charv. cvijet, zvijezda*

- f. za skupiny *bj, pj, mj, vj* > palatální retnice *b', p', m', v'*

stč. *grabě* (> nč. *hrábě*), pol. *kupię*, stč. *zem'a* (> nč. *země*), stč. *stav'ati* (> nč. *stavět*) x stsl. *zemplja*, rus. *lovlju* (tzv. epentetické l)

- g. hláska *ch* > *š* ve II. a III. palatalizaci

stč. *o múšě* (> nč. *mouše*), stč. *veš* (kerý) x stsl. *musě, vьsь*, rus. *vesь*

Klasifikace slovanských jazyků

jihoslovanské

- slovinština - 1,8 mil
- srbocharvátština - 15 mil., památky od 12.st.
(pozn. dnes se z ní vydělily: srbština, chorvatština, k původně srbochorvatskému jazyku se hlásily také skupiny, které dnes užívají jako spisovný jazyk bosenštinu a černohorštinu)
- bulharština - 7,7 mil
- makedonština - 1,3 mil
- staroslověnština - 9.-11. st., od 12. stol. jako církevní slovanština.

severní skupina:

východoslovanské

- ruština - 150 mil., od 11. st.
- ukrajinština - 35 mil.
- běloruština - 7,5 mil.
- rusínština - 610 tis., jazyk obyvatel severovýchodní části Karpatského oblouku na pomezí Slovenska, Ukrajiny, Polska, Maďarska a Rumunska. Hovoří jí také komunity rusínských vysídlenců jinde ve světě; paradoxně nejvyššího statusu v současné době požívá v srbské autonomní oblasti Vojvodina, kde je od roku 1974 jedním ze šesti úředních jazyků.

západoslovanské

- čeština - 9,4 mil., pam. od 13. st.
- slovenština - 4,5 mil
- polština - 31 mil, od 14.st.
- lechické jazyky - lužičtina - 50 tis., dva spisov. j. – horní a dolní lužická srbština
 - pomořanština - vymřelý, posledním zbytkem je kašubština, dnes spíše polský dialekt
 - polabština - drevanština, vymřelá

Mapa slovanských jazyků,
zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/cs/5/56/Slovansk%C3%A9_jazyky.jpg

Podrobnosti k jednotlivým jazykům viz publikace:

VEČERKA R. Staroslověnština v kontextu slovanských jazyků. Olomouc; Praha: Univerzita Palackého; Euroslavica, 2006. 273 s.

HORÁLEK K. Úvod do studia slovanských jazyků, Praha 1960, 2. vyd.

Přehledně zpracovaný současný stav slovanských jazyků naleznete také zde:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Slovansk%C3%A9_jazyky